

ארבעה אחין פרק שלישי יבמות

לא.

עין משפט גד מצוה

בא מיי פיה מהל
גירושין הלכה יג סמג
עש כ טו"ע"ה הי"ע סימן
קלנו סעיף יג:
בב ב מיי פ"ט מהל
מכירה הלכה ה סמג
עש פכ טו"ע"ה ח"מ סימן
רלה סעיף כה בג"ה:

תוספות ישנים

שאם אמה אומר חולצת
מתייבמת. וז"ל לפי
שמתירנו צ"י כולל חולצת
(י"ג) ולא מתייבמת אמאי
לא אמרין שאם אמה אומר
חולצת מתייבמת. וי"ל
דהאם נמי אינה אסורה
לייבם אלא מדברין וז"ל
מתייבם ואין צדק כלום
חולצת מתייבמת. וז"ל
כדאמרין כהא. וז"ל ור'
דהאם נמי אינה אסורה
לליבם אלא מדאורייתא
(כ"ד) ובשעתא דאמר
מזוה אמרין לעל (ש"ס)
חולצת ולא מתייבמת ואמאי
לא גורין שאם אמה אומר
חולצת מתייבמת דהא
מדאורייתא היא וז"ל לומר
מתייבם ואין צדק כלום.
וי"ל דאחיות בריקא והאחית
חולצת מתייבמת דהא
איסור מזה מתלהל דלא
באסור מזה מתלהל דלא
רצון: נפל הבית עליו ועל
בת אחיו וכו' ואמאי ניתא
אשה זו בחזקת ביתא לשוק
עומדת. וז"ל דארכה ניתא
בחזקת ביתא לייבם
[ע"פ]האשה הערוה מתחלה
מספק אמה זה לאסורה
לומר שמה היאש קודם ולא
מאסרה מספק וז"ל
דבריה הוא להחזיקה
בחזקת ביתא לשוק יומר
מלייבם משום דלשוק
משמריה מנתת הבעל לגד
אבל להמירה לייבם כיון
מיתת הבעל והערוה:
ובתורתין דהאך ממאי
דבכת אמת. וראה דאמתני'
פקדון אמאי נקט מלמיה
בכת אמת ומשום הכי
גורין חליצה אטו יבוס
והחליצה הוא חומרא
בעלמא לימני בשתי כתי
עדים וכו' החליצה כיון ולא
ננוור אטו יבוס ומשני
משום דבעי למתן קדושין
למשום גירושין לא מתייה
דהא כבר מנין לה בגיטין
(ע"מ) אלא משום קדושין
דומיא דקדושין דמייירי בכת
אמת:

למאן דמיש לספק דרוסה כדאמר זריש אלו טרפות (חולין דף מג.
ש"ס) וארי שנכנס לנין השוררים ופסק התם אמרימ"ה (הלכתא דמושפין
לספק דרוסה אע"ג דלמרינן התם איכא למימר הכי ואיכא למימר
הכי מ"מ מסתברא טעמא לאיסורא טפי מלהתירא מדע דהא צפסק

כלבא ספק שוגרא אמרינן התם (דף
(ג:) אימור כלבא אפי' לשמואל דמיש
לספק דרוסה: **הבא נמי אם אמה**
אומר חולצת מתייבמת. מיהו דמעיקרא
פריך ואל תאסרה מספק ורובה
להמירה לייבם לכתחילה והשתא פריך
דאפילו חליצה לא תיבעי גזרה שמה
מתייבם ויש לומר דהכא הכי קאמר
מה מועיל שמה אסורה לייבם וכיון
דחולצת יבוא מתוך כך לייבם ומשני
דחולצת ממה נפשך ואם יבא צאקרא
בעלמא לייבם אין צדק כלום:
נפל הבית וכו'. כאן יש מיהו
אמאי חשיב לה טפי בחזקת ביתא
לשוק מלייבם דהא קמן שניהם נמו
וכן יכול להיות שהיא מתלהל
כמו הבעל וי"ל דמשום הכי חשיב לה
טפי בחזקת ביתא לשוק מלייבם משום
דבמיתת הבעל משמריה לשוק אבל
במיתת הערוה אינה ניתרת לייבם עד
שימות הבעל עמה: **ואין ידוע**
איזה מהם מת ראשונה. קסבר האי
תנא דמיתה מפלת:

(ט) **למאי הלבנא.** מיהו דמשנה
זו בגיטין צהורק (דף
ע"ה) ולא מסיק התם בגמרא למאי
הלכתא: **אין בשתי בתי עדים**
תתייבם ואין בכך כלום. פ"ה דחוק
הוא דאיך עלה על דעת המתוך לומר
כן ועוד דבספריים ישנים גרס דלמא
והוא מוחק וגרס ומו ונראה לר"י
דח"פ דומיא דקדושין וקדושין משמע
ליה דמייירי אף בכת אמת ואע"ג דבכת
אמת דאורייתא מתייבמת כיון דבב'
כתי עדים הויא ספיקא דאורייתא
גזרו רבנן שלא מתייבם בכת אמת
אטו ד' כתי עדים ופריך וקדושין
גופייהו ממאי דמייירי בכת אמת
דלמא דוקא בב' כתי עדים אבל בכת
אמת מותרת להתייבם ולא גורין אטו
ד' כתי עדים משום דב' כתי עדים
גופייהו הויא ספיקא דרבנן ומדאורייתא
אבל (ו) אי הוה בקדושין מייירי בשתי כתי עדים הוה מייירי נמי בגירוייהו
בשתי כתי עדים אע"ג דלא אינטריך וכבר תנן לה בגיטין ולהכי
קאמר דומיא דקדושין וקדושין נמי בכת אמת ופריך וקדושין גופייהו
דלמא בשתי כתי עדים דשתי כתי עדים נמי ספיקא דרבנן וכת א'
ושתי כתי עדים הכל הוה שוה שהכל ספיקא דרבנן כדמפרש ואזיל:
שרת' בתי עדים נמי ספיקא דרבנן. וז"ל וכיון דמסקינן דבשתי
כתי עדים הוי ספיקא דרבנן למה דחוקו רבה ורז יוסף לאוקמי
ההוא

בכת אמת מתייבמת ולא גורין אטו שתי כתי עדים דשתי כתי
עדים גופייהו אינה חולצת אלא לחומרא ואם תתייבם אין צדק כלום
והכי מנינן למימר דתתייבם ואין צדק כלום (ו) קיימי עדים ואמרי כו'
ומסיק דלמא בשתי כתי עדים גופייהו הויא ספיקא דרבנן כמו שהקשה
בכתחלה והשתא לפי מסקנא זו בקדושין בכת אמת שריא להתייבם ומיהו
ודלמא בעלמא קאמר ועוד אר"י דמנינן לפרש דמשמע ליה דבקדושין
איירי בכת אמת משום דבשתי כתי עדים לא אינטריך דפשיטא שהוא
ספיקא דאורייתא ותנן לה בגיטין (ג"ז ע"ה) גבי ספק גירושין דחולצת
אבל (ו) אי הוה בקדושין מייירי בשתי כתי עדים הוה מייירי נמי בגירוייהו
בשתי כתי עדים אע"ג דלא אינטריך וכבר תנן לה בגיטין ולהכי
קאמר דומיא דקדושין וקדושין נמי בכת אמת ופריך וקדושין גופייהו
דלמא בשתי כתי עדים דשתי כתי עדים נמי ספיקא דרבנן וכת א'
ושתי כתי עדים הכל הוה שוה שהכל ספיקא דרבנן כדמפרש ואזיל:
שרת' בתי עדים נמי ספיקא דרבנן. וז"ל וכיון דמסקינן דבשתי
כתי עדים הוי ספיקא דרבנן למה דחוקו רבה ורז יוסף לאוקמי
ההוא

כיון דקמארכה חליצה לנרה מידע ידעי. דקדושי דבת אחיו לרו
קידושין והאי דלא מתייבמת לנרה חומרא בעלמא הוא: ליסני.
ספק קרוב לו: מידע ידעי דחומרא בעלמא הוא. כלומר אי חיישת
דלא לימרו אינשי מדחללה ודאי גירושין גמורין יניהו דאי קדיש לה

לנגורשת אינשי בעלמא והדר קדיש
לאחומה דקמיימא (ה) קדיש דבתרייתא
לאו קידושין לא תיחוש להכי דמדללא
מתייבמת לנרה מידע ידעי דחליצה
חומרא בעלמא הוא: מתייבמת.
וקמייבם לנרה ערוה דאוקמה אחוקה
ופגע בכרת: **הלא נמי.** גבי קדושין
אמאי חולצת הא אחי לייבומי דלמא
קדושי ערוה קדושי הוו וקמייבם
לנרה ערוה: אחוקה קיימא. בחזקת
היתר לייבם: ועל צם אחיו. והיא
אשמו לנרה חולצת לא מיפטרף בולא
כלום משום לנרה ערוה שמה היא מתה
ראשונה ואח"כ מת הוא ותנן וכולן אס
ממו העריות קודם לבעליהן לרותיהן
מומרות צפ"ק: ולא מתייבמת.
שמה הוא מת ראשון והיא לה הך
לנרה ערוה: ה"ג חומרא דאחי ינדי
קולא הוא שאם אמה אומר חולצת
מתייבמת: גזרו צהו רבנן. דספק
גירושין בערוה לא תחלוץ הנרה שאם
אמה אומר חולצת מתייבמת: דקיימא
ערוה. קמן וקמוכחת דהכל רואין
שוז לנרה ערוה היתה ואתה מנרבת
חליצה אמת למימר קמו ציה רבנן
בגיטא אוקמי מעליא הוא ואין זו
לנרה ערוה ואתא לייבומי: אבל מפולת.
אי' מנרבת לה חליצה נמי אחי למימר
קמו צהו רבנן במפולת אלו
הדיינים המנרבים אותה חליצה
נבאים הם וידעו שהיא מתה ראשונה
דלית לייבם לנרה ומידע ידעי דהאי
דחלצה משום ספיקא היה: קרוב לו
כו'. מפרש שמתקנת גיטין: (מאי הלכתא.
קמי מנרבת: דהוי לה ספקא
דאורייתא. כיון דמאי אמרי קרוב
לה לא מני לאוקמי לנרה אחוקה
ולמיפטרף בעלמא בלא חליצה: ומשני'
דהא בכת אמת. עד אומר קרוב לו
ועד אומר קרוב לה הלכך בקדושין
הוא דאיכא למיתנייה משום דחזקת
היתר לייבם קיימא ומשום עד אחד
דאמר קרוב לה לא מפיקין לה מחזקה
וחלצה אבל בגירושין ליכא למיתנייה
דבחזקת היתר לשוק קיימא ועד א'
דאמר קרוב לה צעי לאפקוי מחזקה
וכיון דליכא עדות שלם אזלינן לקולא
וקא מוקמינן אחוקה ולא צעיא חליצה
שאם אמה אומר חולצת מתייבמת:

אף גירושין בכת אמת. כלומר אי הוה תני להו דע"כ הוה מיתוקמא
דומיא דקדושין משום הכי לא תני לה: הכי גרסינן וקדושין
גופייהו ממאי דבכת אמת דלמא בשתי כתי עדים אי בשתי כתי
עדים תתייבם לנרה ואין צדק כלום קיימי עדים ואמרי קרוב
לה ואם אמרם תתייבם ואין צדק כלום וטו בשתי כתי עדים
נמי ספיקא דרבנן הוא דאמרין אוקי טי כו'. והכי פירושו
אי בשתי כתי עדים לא הוה תני ולא מתייבמת אלא מתייבם
ואין צדק כלום דהא אוקמת אחוקה דמותרת לייבם הוה ופריכין
קיימי עדים כו' והאמרת שתי כתי עדים ספיקא דאורייתא
היא ומו בשתי כתי עדים נמי ספיקא דרבנן הוא ובגירושין גופייהו
אע"ג דכת אמת אומרת קרוב לה לא הוה לן לאפקוי מחזקת היתר
לשוק כיון דאיכא כת אחרייתא דאמרה קרוב לו ואמאי קמי חולצת. ואית
דמפרשי הכי אי בשתי כתי עדים מי הוה אמרינן לעיל צפסק קדושין
מתייבם ואין צדק כלום קיימי עדים ואמרי קרוב לה ומקודשת ועשיית
דראשונה לנרה ערוה ואת אמרת מתייבם אלא ודאי בכת א' ומשום
דליכא אלא חד דאמר קרוב לה אמרינן אוקי לנרה אחוקה דשריא
ליבם וכך שמעתי וקשה צעיי משום דמייירי סיעתא למילמיה מנפשיה דהוה
מתייבם ואין צדק כלום דלעיל הוה גופיה פירש הכי:
תנא

(א) לקמן פ"ט (ו) גיטין ע"ה.
קג: ש"ע"ג (א) גיטין ע"ה.
(ד) [ש"ס]: (ה) כמותו כ'
(ו) [ש"ס]: (ז) [דף ע"ה].
(ח) [חולין גג:]: (ט) [ש'
חוק' צ"ב קטט: ד"ה
בחזקה].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מידע
וכי דקמיימא קידושין
דמתייבמת: (ב) תוס' ד"ה
ראמרי' אמאי הלכתא:
(ג) ד"ה אי בשתי וכו'
ואין צדק כלום והא
קיימי עדים: (ד) בא"ד
אבל אי בקידושין הוה
מייירי וכו' דבבר פני לה
וכי קדושין מייירי נמי
בכת אמת:

מוסף רש"י

נפל הבית עליו ועל בת
אחיו. שהיא אשמו, ספק
הוא מת תחלה ופלו
שתייהן לפני אחי ופותרת
לנרה משום לנרה ערוה,
ספק בת אחיו מתה
ראשונה ובעצת נפילה
ליבם לא הוה לנרה לנרה
ערוה, דמן (יע"ל ב')
ותנן אס ממו או מלמנו
לנרתינו מותרת (קטון
י"ג). דבר שטיא זבין
נכסי. מנכ' קרקעותיו
(בבב"ב ב'). הליב' בכת
(ש"ס)